

проза

проза

Teda Lee (Адэля Дубавец)



...рэч у тым,
што я – пацан...

Ліпавы шлюб

Аповед

*The most radical thing to do
Is to love someone who loves you
Even when the world is seemingly
Telling you not to*

The Ark

Сэнс быў у тым, каб я заплакала.

Дванаццаць хвілінаў галавою ўніз доўжыліся дванаццаць жыццяў для маёй запоўненай крывёю сіліконавай галоўкі. Яны трымалі мяне за ногі, за мае гладкія ногі, якія так любілі гладзіць пад вішнёвым вінішчам. Мае цвёрдзяя гладкія ногі, на якіх ніколі не расылі валасы. Яны гучна іржалі, як зімовая тройка коней, запрэжаная ў карэту. Карэта вынікла не з гарбуза, я была не папялушки, мяне звалі Дзіна, і абсылюняўленыя лушпайкі ад сланечнікавых семак выляталі з іх шчарбатых ртou. Барабанілі па майм твары і ляцелі ўніз-уніз, дзе і я хутка апынуцца магла.

Мая мама, калі б яна даведалася, што са мной *tam*

рабілі, ніколі б не прымушала мяне хадзіць *туды* зноў і зноў. Яна б умомант съсівела і нават выкінула на двор свайго чарговага каханка, прыгрэтага пад караценькай коўдрай, калі б пачула, якія штуки здараюцца ва УПК*.

— Чаго, лэдзі Дзі? — крычаў Лапа і злосна трос мяне за правы кед. — Чаму ты не равеш, як усе цёлкі? Дзе твае сълёзы, мая буся?

— Урліллі, — выціскала я нейкія вясёлыя гукі, баючыся раззлаваць хэўру.

Рэч у тым, што я — пацан. Бывае так, што дзеўкі лезуць на дрэвы і п'юць глючны сірап, а потым ім пачынае перашкаджаць спадніца і страх за сваю жаноцкую будучыню. Рана ці позна ўсе загаворваюць пра белага каня (і прынца на ім, вось чорт, гарэлка з ліхаманкай тут ні прычым), пра туш для веек, якая робіць вейкі супер curly, і зграю ўласназробленых малалетак (нельга і дапусыціць, каб яны нарадзіліся зялёными). І таму сёньня не тэлефануйце ім і не раззвінчвайце дамафон, не выбівайце вокны камяніямі. Сёньня яны ня выйдуць у двор, каб падаць з арэляў у пясок і не набяруць гэтага піску поўны рот. Яны вырасьлі, пачалі глядзець канал Discovery і з усіх ног рыхтавацца да посьпехаў інакшага кшталту. Фініш, пацаны. Лізка і Танька цяпер вышэй за вас на галаву, яны глядзяць сур'ёзнае кіно і гуляюць у більярд (а не даміно, хаця гэта было больш у рыфму).

А я так ніколі-ніколі. Я панчохі падзерла і пукала цэлы вечар ад зялённых грушак, я ніколі валасоў не фарбавала, пад пазногцямі ў мяне — усё той жа дваровы пясок, які няма часу адшкрэбваць. І вось ты з мяне сълзы ня выдзераш, таварыш, круці не круці. Ня плачу я, я ж мужык.

111

У суботу мы з Федзькам і Лапам сядзелі на плоце пад УПК. Дзень быў бруднага брунатнага колеру, Федзька ляпаў па сваёй трохструннай гітары, тры астатнія струны якой ноччу згубіліся ў рудых лістах, і пеў аспілым, але грозным галаском, а Лапа вылізываў языком маё нёба і спрабаваў засмактаць мой язык. Ён дасьледваў на смак рэйкі зморшчынак каля маіх вачэй, цалаваў мяне ў лоб, і я раптам уцяміла, што гэта доўжыцца ўжо два гады. Я сказала, гэтак жа шчыра і трывожна, як і падумала, і Лапа паглядзеў міма мяне, але як быццам нават больш на мяне, чым калі на мяне непасрэдна. І ў той дзень ён вырашыў ажаніцца са мной і падарыў мне гладыёлус і газавы пісталет на памяць пра цудоўны дзень (які быў хутчэй брудным і падобным да какашкі, але чаго тут). Потым мы ўвайшлі ў памяшканье УПК, і цэлых пяць жанчын-якім-па-жыцці-няма-чым-заняцца прымусілі нас мыць падэшвы з мылам, а мяне — учыняць сумнёўнае кубло на галаве, каб мае густыя і падобныя да дратоў валасы не заваласілі ўсю бурачковую салату.

Я мелася стаць поварам. Я рабілася поварам усё больш.

ПОВАРАМ, вось як.

Мама ганарылася мной, яна хацела, каб я ляпіла сылізкія катлеты і засоўвала прусакоў усярэдзіну. Каб я навучылася рабіць жэле без жэлатыну, варыць кампот без садавіны і запякаць індыка без індыка. Дакладней, ёй на усё гэта было напліваць. Яна проста чакала майго паўна-

* УПК (Учебно-производственный комбинат) — яшчэ адная прыступка, з-за якой ты так і ня станеш касманаўтам.

лецьця, калі я атрымаю першы поварскі заробак і назаўсёды разъвітаюся са сваёй абдзертай *дзеўкаі*, дзе ніколі не праветрываляі, дзе была цэлая безыліч дзетсадаўскіх майткоў на гумцы, а пад шафай ляжаў апошні сюр-прыз коткі, якая даўно ўцякла ў фортку.

– Якая ты, – зморшчылася мама ад агіды, і працягвала так, быццам ванітуе, – нішчімфа! Калі ж ты ўрэшце падаросълееш, я была замужам два гады, зрабіла шмат памылак, і дзьве з іх дагэтуль адгукаюцца самым страшэнным чынам!

На гэтай фразе дзьверы адамкнула памылка №2 (ня ведаю, чаму №2, бо Касцян вылез з гэтай жанчыны на год раней) і па старалася пра-красыціся ў *дзеўкую* ціха і незаўважна.

– Я адчуваю цябе па паходзе! – завісчэла мама. – Прыйдзі і ахні, твая бесталковая сеструленцыя прадаецца ў сумленнае рабства!

– Няхай, – абыякава сказаў брат і ўтаропіўся ў мяне поўным жаху паглядам.

Гэтай ноччу мама перагнула: лязгат яе ложку, стогны і загады на нямецкай мове не давалі нам з Касцянам нават думаць пра што-небудзь сваё. Пад раніцу я выкінула ногі з пледу і, паклаўшы падушку на галаву, заснула зусім бяз сноў. Бываюць такія сны, калі, чорт-яго-ведае, быццам глыбока падаеш у цёмны-цёмны пакой, напоўнены съвежымі нерэальнімы пахамі, населены жывёламі з песніяў гурта “Аквариум”, набіты ваксовымі фігуркамі, парцалянавымі, глінянымі, ад якіх вее пылам і не-кранутасьцю, навізной і закінутасьцю. Ты падаеш на яго шэрую падлогу, адлітаеш і стукаешся аб сцяну, пасыля – столь, пасыля – катапультишася ў наступны цёмны пакой. І ўсё гэта здаецца табе такім непрытульна-незнайёмым, такім па-здрадніцку чужым. Аж пакуль не пачынаеш разумець, што пакой – гэта твая *дзеўкая*, і вочы ў цябе – расплюшчаныя.

– Я за тое, каб Дзіна выйшла замуж, – сказаў маме на раніцу Касцян абсалютна непрабівальным тонам, – яна змыецца з гэтай памыайнай дзіры і пабачыць, што бываюць *сапраўдныя* адносіны.

– Свалата, – буркнула мама і адсёрнула кавы з паўлітровага кубка, – табе таксама ўжо варта замітусіца. У гэтым жыцьці трэба самому прабівацца, сын, трэба дасягаць нечага. Вось чаму я раю табе пайсьці працаваць на пошту.

Касцянна дабівалі слова гэтай жанчыны. Яна была непрадоказаль-най, як вірусная інфекцыя. Часам яна ляжала ў ложку цэлымі днямі, а ноччу плакала і гучна сморкалася. Бывалі дзянькі, калі яна гатавала жэрыва на нашай запушчанай пліце, яно рассымерджвалася па ўсёй хаце, засымерджваючы маіх плюшавых мядзьведзяў і ружовую куртку, якую я насіла трох сезонаў запар і нават крыху летам. Але пераважны час мама была такой, як цяпер: прыводзіла кахранка (якога-небудзь дзядзю Віталіка з “шакаладкай для тваёй дзевачкі” ці сумнёўнага Джошуа, прадукт дзейнасці некалькіх расаў без удзелу нашай, які пераабуваўся ў *свае* тэпці і ноччу выбягая з ванны ў чырвоных шаўковых майтках), зачынялася з ім у сваім пакой, а нараніцу была незадаволеная намі (што мы ёсьць). Мама не ўнушала даверу. Нам з Касцянам – у першую чаргу. Мне заўсёды карцела пакапацца ў ейных станіках і першай знайсці якія-небудзь прыкметы тых, КАМУ ЯНА ЗЬБІРАЛАСЯ ЗАГ-НАЦЬ СВАІХ ДЗЯЦЕЙ. У тым, што яна разглядае нас як сваю неру-хомасьць і рана ці позна здасьць нас дзядзю-ламбарду з Эміратай, мы

з брацельнікам не сумняваліся. Толькі я хацела першай даведацца пра аферу, так вось.

Лапа вырашыў перасяліць мяне да сябе, у свой съветлы пакой са сънежнымі цюлямі на вокнах і дрэвамі каханьня на падваконьнях. У гэтым пакой ўсё было чыстае і навязыліва пахла нейкімі хімічнымі кветкамі (парашок, асьвяжальнік, дэзадарант?), на стале ляжаў съветларужовы абрус і стаяла гранёная шклянка, зусім-зусім сухая. Пакой быў вялікі, вокны адчыніліся штораніцу і штовечар, і, хаця пыл усё ж час ад часу залежваўся па тыдні, адчуваньне было такое, быццам гэта гасьцёўня для *асаблівых* сяброў з Будапешту, якія прыязджаюць якраз сёньня па абедзе. Лапа пражыў у сваім пакой ўсё жыццё, але там практычна не было яго рэчаў: падзертых кніжак, дыскаў, калонак, порнапостэрэй, съмярдзючых шкарпетак, палацу з пўных бляшанак, ролікаў з накаленінкамі і адекалону, якім бы ніколі не карысталіся. У гэтай сям'і былі свае дзівосы: усе рэчы Лапы ляжалі ў бабулінай шафе ў бабуліным пакой бабулі, якая памерла, калі Лапа быў ясельнага ўзросту, і яму яшчэ не далі мянушку “Лапа”.

Я ненавідзела Лапаў пакой ледзьве ня больш за свой, які ненавідзела ўтрай мацней за свайго суседа-зэка з наколкамі на плячах і яго бультэр’ера з парфосам на горле. Але выйсця не было, бо маё месца дома ўжо заняў сябра Касцяна, у якога здарыліся нелады з бацькамі (назваў сваіх стваральнікаў лузерамі ды імпатэнтамі, у каго не бывае). Так што так, я пераехала да Лапы, і мае швэдрыкі і маечкі, часопісы і кнігі з кулінарнымі рэцэптамі, а таксама наўнайя вершы на дапатопных дыскетах і набор фіялетавых і жоўтых стужак у валасы адразу апынуўся ў лапабабулінай шафе, дзе съмярдзела гераньню і дыскатэкамі ВАВаўскіх часоў.

Мы вырашылі не жаніцца. Нам было весела, нас пёрла і мы адрываліся ноччу (удзень я пачынала засынаць за выпяканьнем выпечкі і запяканьнем запяканкі), хадзілі на канцэрты з кепскім гукам, ездзілі на фестывалі і церлі зады аб траву-дыван. Год. Адзін год.

А потым нехта ўбачыў ува мне магічны негатыў, а яшчэ тое, што **ДЗІНА – ПАЦАНКА!!! Каравууууууууул!**

І Лапа паверыў. І хацеў сылёз. І не атрымаў нічога, нават павесіўши мяне дагары нагамі.

– Раздай свае скарбы іншым, – сказаў тады ён. – Яны больш не мае, ты больш не мая. Гуляй дзе хочаш і з кім хочаш. Ты вольная.

111

Так кепска мне не было з часоў першай сусьеветнай вайны, у якія я калісці вырашыла нават не нараджацца. Я вызначылася са сваім прыходам у гэты съвет прадумана і прагматычна: наш час найлепей падыходзіць для тых, хто больш за ўсё любіць торч і забаўлянкі. І ўсё роўна мне было так фігова, як быццам на вуліцы першая сусьеветная вайна, а ў краін яшчэ няма танкаў, каб разьбірацца са справамі па-хуткаму. Я не хацела прачынацца, бо *tam* усё па-вар’ящку бездакорна. *Tam* ніхто ня ведае пра УПК, там Лапа носіцца паміж дрэваў, каб нагнаць мой ценъ і наступіць яму на хвост (хвост не адвольваецца, але побач вырастает яго брат, і задніца паціху ператвараецца ў Гаргону). Ага, *tam* у мяне ёсьць хвост. *Tam* няма Кастанэды, Уэльбэка, Гамера, Мілены Фермеркі, Роберта Планта і касьметыкі “Мэры Кэй”. *Tam* ёсьць толькі яшчарка няправільнай пароды Дзіна і сіны Лапа, які ніколі яе не пакрыўдзіць, ніколі-ніколі, ну

бываюць жа такія кахраныні! *Там* усё так, як думала Дзіна, як хацела Дзіна, як верыла Дзіна, як радавалася Дзіна, як Дзіна любіла, як ёй падабалася. Пакуль ты вучышся ні ў што болей ня верыць, пакуль ты вучышся расчароўвацца і пераносіць расчараўваныні без расчараўвання, ці доўга яшчэ твая съядомасць будзе правакаваць цябе наўнымі снамі, ці доўга яшчэ *там* табе будуць трансьляваць розную здрадніцкую нерэалуху?

Я, вядома, была папярэджаная пра *правіла адсякання хвастоў* (лепш усё за адзін раз, чымся дробнымі кавалачкамі, кожны раз балюча, кожны раз па-новаму), але Лапа і жорсткасць ня клеіліся адно да аднога ў маёй галаве, хоць крыўда і прымотвала іх скотчам да маёй патыліцы і мацавала стэплерам да валасоў. Я не магла сабе адмовіць у паходах на УПКашнія баршчаварэнні, каб лішні раз не сустрэць там Лапу, у лапе якога цяпер ляжала якая-небудзь дробная лапка з французскім манікюром. Дзень пасыля гэтага быў сапсанавы, а на нашым гарышчы, дзе я начавала ўжо тыдзень, баючыся зъяўляцца дамоў, было ўсё халадней і халадней, змрочней, страшней і дэпрэсіўней. Урэшце ў мяне пачалі крышыща зубы і балець лёгкія, – і я патрапіла ў вялікі шпіталь, населены сямідзесяцігадовымі кашлюхамі і зайдроснымі кавалерамі ў піжамах (за сыпнай у кавалераў было па чатыры гады заняткаў у мяントускай акадэміі, а ўроце – процьма доўгіх гісторыяў пра зыліваныне бензіку на трактарным заводзе).

– Мой саладзенькі чарнічны піражочак! – залямтавала мама ўжо з уваходу ў мой цёплы і пратухлы бальнічны пакой. – Донечка, Дзіначка, Доначка-Дзінечка! Чаму ты адразу не патэлефанавала мамулі, ах, гэты паршывец, вырадак, сабакарылы выблудак!!!

– Мама, – мой настрой падаў, а мама сваімі паводзінамі нараджала неспакойныя пытаныні ў маіх мазгах, – усё зашыбіся: я хутка выйду адсюль і адразу прыеду да цябе. Страшнае мінула, больш не хвалюйся. Асабліва *так*.

– Прынцэсухна мая! – стагнала мама, і я ўжо рыхтавалася сташніць.
– Я высуджу з гэтага паскудства і яго бацькоў УСЁ! Я ў іх усё высуджу.

Нарэшце мне стала ясная прычына ўсіх гэтых “піражочкаў” і “прынцэсухань”. Мая мама (Божа-Божа, на гэтай жанчыне былі салатавыя ласіны!) адкрыла сваё чаргавае другое дыханыне, прыдумаўшы дасканалую праграму вывуджваныня новых грашовых кампенсацыяў. Калі справа даходзіла да бабла, мамуля рабілася драпежнай дзетароднай самкай сямейства каціных. Мы з Касцянем былі ейнымі тыгранятамі, у якіх не пасыпелі прарэзанца кіпцюрыкі-зубкі. Нас трэба было бараніць, бо мы каштавалі дорага.

Мама прымусіла мітусіца ўсіх герояў сваіх раманаў, якіх толькі ўдалося знайсці. Зынянацку апынулася, што дзядзька Ягор з плямамі-залысінамі працуе ў падатковай інспекцыі, а Вадзім, які ня раз накурваў мяне ў прыбіральні і ўсоўваў у кішэню грамец гашышу “на пасыля”, – супрацоўнік *аднаго ўплытовага камітэту*. Праўда, наконт таго, што Кіра-са-срэбным-гальштукам-і-сур’ённым-выглядам працуе ў калегіі адвакатаў, сумневаў быць не магло, і я не зьдзівілася.

– Я думаю, – казаў Федзька, калі таемна прыязджаў да мяне, а я таемна вылазіла на двор, і мы таемна палілі каля трупярні, – як цябе выцягнуць з гэтай задніцы. Тваёй маці выгадней, каб ты тут правалялася як мага даўжэй. Яна хоча прысмактацца да Лапы, як камар.

– Мне ўсё роўна, – казала я, і мне сапраўды было бяз розніцы, – што

будзе з гэтымі судамі. Я не змагу спыніць гэтую кабету. Толькі мне б хацелася, каб у мамы якое-небудзь рабаціньне зъявілася ці бародаўкі – і я засыпала новымі проблемамі. Не хачу, нічога не хачу ад Лапы, нічога.

– Ён кахае цябе, – казаў Федзя і скіроўваўся да халоднага ветранага аўтобуснага прыпынку, а я яму ня верыла.

У шпіталі я вучылася не хаваць роспач. Побач было шмат жанчын, і я ўважліва цікаўала за імі: як яны пускалі съязіну, калі грышапеца па тэлефоне адмаўляўся прыехаць сёняня ўвечара, як яны падалі на ложак нічком і доўга трэсльліся ў падушку, калі вынікі аналізаў пакідалі іх тут яшчэ на месяц. Але для мяне гэтыя сакрэты былі таямніцамі. Калі слова Лапавых песьняў пачыналі навісаць на мае вуши, яго пах труціў мой нос, і гэта было нават не ўва съне, я бегла ў прасторны ванны пакой, дзе пахла дэзінфекцыяй, бальзамам для съветлых валасоў і крыху мачой, апранала плээр з новым альбомам Gorillaz і танчыла з паўгадзіны, рытмічна і хутка. І, калі я выходзіла з ваннай, я была моцнай, як ніколі, і ўсе думалі, што ў мяне ўвогуле ўсё заўсёды cool.

Вечары ў шпіталі праводзілі каля тэлевізару. У гэтыя моманты ва ўсіх палатах было ціха і цёмна, і я заходзіла туды, каб пакачацца на чужых ложках. Часам мне вельмі хацелася што-небудзь узяць, і я забірала з сабой аранжавыя машынкі, кубкі, у якіх ручка была ў выглядзе жырафа ці ільва, цукеркі з міндалём унутры, чарнільныя асадкі, падзарадку для ноўтбука, тэтрыс, дыскі Пітэра Гэбрыела і Брунатнага Яна, тоўстыя книгі з белымі лістамі (якія пасыля не чытала, і чаму ўсе любяць Муракамі?). Людзі заводзяць вакол сябе так шмат рэчаў, што реч пачынае для іх значыць яшчэ менш, чым можа значыць реч. Гэтыя шпітальныя падарункі ўрэшце рэшт набіліся ў вялізную спартовую кайстру Касцяяна, і ён аднёс ўсё дадому асьцярожна, як сапраўдны злодзей. За ўвесі час майго заляганьяня ў лякарні не было аніводнай скаргі на зынклія каштоўнасці. Эх.

111

– Хутчэй-хутчэй распранайся, міная! – какетліва прасьпявала цётка Федзькі, у якой мне дазволілі пажыць сяki-такі час.

Федзька патлумачыў, што цётка жыве адна ледзьве не з нараджэнняня, і мне было б нядрэнна пасябраваць з ёй і падтрымліваць розныя халасьцячыя дурасьці.

– Давай, радасыць мая, сюды ў пакойчык ды паходзячай! – зъвінела гэтая амаль што сівая мадам з кругленькімі вочкамі і вялікімі ружовымі мяшкамі пад імі, а таксама носам-круком і сухенькімі вусенкамі, пакуль я плыла па даўжэным калідоры (ну няпрауда, ня веру, што па такіх калідорах можна спакойна плыць, і ніводзін кажан не наскочыць на твар!).

Калідор скончыўся маленькім утульным пакойчыкам, дзе стаяла некалькі таршэраў, абцягнутых мяккімі тканінамі мяккіх колераў, а ў куце бяспушнна працаваў выпуклы чорна-белы тэлевіzar. Федзева цётка хоць і лагодна, а ўсё ж упілася ў мае плечы сваімі маленькімі птушыннымі капцюрочкамі і засадзіла мяне ў ніzkі ды глыбокі фатэль, абцягнуты квяцістым габеленам. Пакуль я прызывычайліася аглядаць пакой ледзьве не з узроўню падлогі, цётка пасыпшалася арганізаваць ту ю справу, у якой я мелася стаць кампаньёнкай. Тыя з вас (ага, гэты зварот непасрэдна да ВАС), хто хоць нешта петрыць у загадковых жыццях старых дзеваў, маглі б і здагадацца, што гэта была за справа. Такім чынам, цётка

выставіла на газетны столік два найцудоўнайшыя залатыя кілішкі і дастаткова ўнушальную пляшку з – малінавым сірапам ці кока-колай? – кавава-ванільным лікёрам і імгненна напоўніла кілішкі густой вадкасцю.

Так і быць, буду вельмі кароткай: мы страшэнна накалдырыліся. Адзіння, як бліскавіца, ясныя ўзгадкі пра вечар вось: цётка грае на фано і съпявае “Mishelle” (вельмі цёткаўская песня), цётка паказвае мне фота-здымкі Гены, авантуристыста і матацыкліста, свайго адзінага кахранья (зьехаў у Арменію, працяг невядомы), цётка раскрывае ўсе козыры: дзе схаваныя соль, ванілін і мука, гузікі, чорныя ніткі, пістоны (O! А ў мяне ёсьць вясельны газавы пісталет!) і заначка гаспадарчага мыла.

Раніца, якая была нараніцу, ударыла жорсткім лысым экзістэнцыялізмам. Я ўся дрыжэла ад холаду і перапою, з-за шкляных дзвіярэй даносіліся гукі радыёкропкі і бязылітасны кашаль, які атакаваў цётку, відавочна, недзе пасярэдзіне калідору. А я ляжала, нацягнуўшы коўдру на твар, малая і пахмельная, і зноў, і зноў думала, што раніца ні фіга не мудрэйшая за спакойныя надвячоркі.

– Мая дзяўчынка ўжо прачнулася? – страсянулася цётчына хата рэзкім матулінім крыкам.

Мама не цырымонілася. Яна пачынала разборкі, яшчэ стоячы на лесьвічнай клетцы.

– Тут съмядзіць, як у басейне, – працягвала яна, уварваўшыся ў мой часовы пакой. – Табе пара завязваць з папойкамі. Хочаш салёны агурачак?

– Прыйчым тут агурачак, мама? – незадаволена праҳрыпела я.

– А-я-я, мусі-пусі, – працягвала гэтая жанчына, намацаўшы пад коўдрай мой жывот, – а хцё цюць у няс цяк нядзьмюўся? Зівоооооцік? А хцё ў зівоціку?

– Ніцёга, – перадражніла яе я. – А калі быць шчырай, то там ідзе нейкая вайна паміж некім і некім за добрауседства. Толькі адчуваю я, што скончыцца яна татальнай эвакуацыяй.

– У *твайм стане*, – задаволена сказала мама (залатая заколка ў власах, вось навіначкі!), – усё гэта цалкам зразумела. Можаш і паташніць.

– Які стан маецца на ўвазе? – вачамі я ўжо зьдзірала шпалеры са сьценай.

І тут мама выдала мне свой залаты (колер заколкі сімвалічны) план. Аказваецца, я ўжо была цяжарнай (ага, лепш бы мне такой і быць, мама не жартуе). Калі я не расчарую гэтую супержанчыну, яна нават даруе мне тое, што я змаўчала пра факт нашага *нерасынісваньня*. Яна шмат намучылася, а тут аказалася, што аблом.

– І нават думаць ня думай пра аборт! Гэтае дзіця – вельмі важная інвестыцыя ў тваю будучыню! – выпаліла мамка, калі я ўжо адкрыла рот, каб распавесці пра літр крыві, які толькі што *выплыў* з мяне. – Прашу не забывацца, што ў Лапы зусім ня бедныя бацькі, а ўжо я паклапачуся, каб пачуцьцё віны і адказнасці за ўнuka наступала ім на пяткі ўсё жыцьцё!

– Я ні троху не цяжарная, мама, – выскачыла з мяне, – забі на мяне, на нас, на капітал. Сама нарабі сабе дзяцей ад гэбешнікаў і банкіраў – і зьбірай з іх пажыццёвы падатак!

Рыканыне працягвалася з гадзіну. Мне было так дрэнна, што нават вушки заклала, а паслья я проста адрубілася, і нават не заўважыла, як

мая маці расквасіла цётчыну вазу аб падлогу, а пасъля з крыкамі і актыўным рухам свайго неспакойнага цела вынеслася вонкі. Шчыра кажучы, я яе з таго часу ня бачыла. Здаецца, Віталік павёз яе ў санаторый “Белая Русь” лячыць нервы, папсаваныя няўдзячнымі нашчадкамі.

111

Федзя верыў у мяне. З таго часу, як мы выспалі ў адным ложку сто начэй адзіноты (у пакой пахла часныком і ветрам, мы ціснулі свае худыя целы адное да аднога, Федзя дыхаў мне ў валасы, намагаючыся заснуць, я спрабавала заснуць, не звяртаючы ўвагу на яго *напружаныне*), нашыя дні таксама пачалі паўзыці разам. Нам не было вельмі весела, нам не было вельмі забаўна – проста цікава. А яшчэ мы адчувалі *бязвыіснасць*.

Доўгія падарожжы па пустых завулках, засыпаных гнілым лісьцем і старымі чаравікамі, сканчаліся на лаўках, на дрэвах, на дахах, на лесьвічных пралётах, у перакапаных арках, паміж расфарбаваных графіці гаражоў і на цёмных канапах начных клубаў. Доўгія падарожжы двух амаль бяздомных сканчаліся ў цёплых чужых інтэрнатах, у тры гадзіны начы, у гэткіх жа доўгіх развагах пра выжыванье ў стане перманентнага афекту. Пасъля яны пачалі сканчацца ў *ва mine*.

Дакладней, яны больш не сканчаліся і не спыняліся. Яны перапаўзалі ў вострыя ранкі і ня менш заблытаныя *наступныя дні*. Гэта была цэлая тысяча падарожжаў, эратычных і зусім не салодкіх, беспантова распранутых, цэлая тысяча хуткіх балочых аргазмаў, пасъля якіх моцна сушыла ўроце і было моцна не па сабе.

Мы хуталіся ў пледы, паказвалі адно адному зубы і ўсё астатніе. Мы сузіраліся з халоднай пяшчотай і нейкім навыказаным шкадаваньнем (мы з тобой ніколі ня будзем разам, ніколі ня будзем разам...).

О-па-па.

111

Гэта Лапа. Задніцай адчуваю, калі блізка ён. Падумаеш, проста нехта звоніць у дзвіверы. Мог бы быць Федзька ці Касцян. Мог бы быць хто заўгодна, Дзед Мароз Чырвоны Нос (раз ужо на Каляды не было ні яго, ні новага трэ-плэера з наборам гуашы ў падарунак). Мог бы быць мужчына ўсяго майго жыцця – які-небудзь маладзенъкі сусед, прыгожы, разумны, высокі, умелы, таленавіты, цікавы і шызафрэнічны. Але там стаяў Лапа, я ведала, хатя душ грымеў гарачай вадой, і ўвогуле ці не пачуўся мне той званок у дзвіверы?

Гэта Лапа?

– Дзіна, адчыні!

– ...

– Дзіна, гэта – Лапа.

– Лапа?

Я ніколі не называла яго па імені. Можа быць, уся прычына была ў гэтым? Я, самы родны яму чалавек, самая любая істота, самы блізкі сябра, ніколі не называла яго па імені. А толькі “Лапа-Лапа”, я хачу быць з тобой, Лапа, я кахаю цябе, Лапа, ці змагу я цябе прабачыць, калі-небудзь ўсё табе дараўаць, Лапа?

– Можаш мяне адразу выставіць за дзвіверы! – выпаліў ён, калі я адчыніла (сълёзы ў вачах, вадкасць у вачах Лапы).

– Даўк ты ж яшчэ і не ўвайшоў, – паправіла яго я, хаваючы ўсьмешку.

Імбрык хрукаў на пліце, радыёкропка распавядала пра падарожжы хлопчыка Васілька (пенсійная кабетка скуголіла ў ролі надзвычай уражлівага дашкольніка), у банды з пяском корпаўся часова асьлеплы цётчын пугач (днём ён увогуле ня быў небяспечным). Лапа быў слабы і нейкі ўсохлы, выглядаў ён хваравіта і кепска, але ў мяне ўнутры ўжо ўсё закіпела і на-грэлася да высокіх тэмператураў вычваранай ліхаманкі. Мяне хістала, я не магла стаяць на месцы. Відавочна, ён быў ахоплены тым жа станам, таму што каля гадзіны мы проста бегалі па хаце бяз мэты, вальсавалі самі з сабой і рабілі выгляд, што насамрэч сядзім за круглым столом, п'ем распушчальную каву (пасыля якой у роце кісла і пякотка), ямо вафлі з малінавым сочывам і размаўляем пра мінулае і сваіх новых часовых кахранкаў. Хі-хі-хі, гэта было б забаўна і (зараз успомню моднае слова) гламурна, але гэта было немагчыма. Бо ніякіх кахранкаў, пра якіх было б варта распавесыці, так і не знайшлося, вафлі пасёў хатні пугач Валодзька, мы абодва любім толькі гарбату (толькі-толькі), да таго ж круглы стол быў у цётчынай спальні, а там жахліва пахла пакрытай зморшчынамі цнотай.

Невядома нашто я лёгала з пакою ў пакой, перастаўляла рэчы з месца на месца. Лапа то хадзіў съследам за мной, то раптам, як ашпараны, нёсься на кухню, каб падліць кіпню, то ні з таго ні з сяго падскокваў да мяне, блізка-блізка. Я шугалася і прысядала, Лапа адсковаў і прымаў надумана разыняволеная позы (абапіраўся на піяніна і моцна ўдараўся локцем, кра-наўся кнігі на паліцы, і ўніз са страшэнным грукатам ляцелі керамічныя фігуркі і клапатліва расстаўленыя паштоўкі з новым 1976 годам).

– Увесь гэты час, калі я бачыў цябе, ці чую штосьці пра цябе, ці проста чую тваё імя, – сказаў Лапа і пахукаў на ваконнае шкло, – мяне яшчэ з дзень торгала, як у самую высокую грыпозную тэмпературу.

– Гэта ўсё вашыя сэнтыментальныя загоны, – зьдзекліва прапела я і намалявала на пахуканым воблаку на шклі тоўстую рыбіну, – мы, па-цаны, на такое не купляемся.

– Я думаў, ты ўжо пра ўсё забылася.

– Ты мяне вельмі пакрыўдзіў.

– Ты мяне таксама.

– Съмешна. Як я магла?

– Ты... не стрымала. Не ўтрымала. Неее... паспрабавала ўтрымаць. Усё ведала і змаўчала. Ведала, што я для цябе. Ведала ж. Не сказала. Нават не шапнула.

– А ты мусіў сам зразумець.

– Я зразумеў. Будзеш са мной? (Горыч, горыч і радасць у голасе, толькі радасць прыхаваная).

– Занадта позна.

Пабег на кухню па кіпень. Урэзваўся галавой у лямпу, праліў кіпень сабе на нагу, разбіў кубак, парэзаў палец, вымазаў крывею лядоўню і заплакаў. А я перабінтоўвала палец і мазала мазямі апечанае калена, цалавала ў галаву і адмывала лядоўню ад сълядоў людажэрства, якога не было. Мой мілы.

Мы ляжалі побач дванаццаць гадзінаў. Дванаццаць гадзінаў нос да носу глядзелі вока ў вока, дыхалі твар у твар.

– Ты не пацан, – сказаў Лапа і пацягнуўся носам да мяне. – Ты проста сапраўдная. Сапраўдная. І яшчэ ў цябе скора пахне пяском, і ты для мяне.

Пасъля ён пайшоў. А я зачыніла дзъверы і замясіла цеста для вішнёвага пірага.

111

— Дзін-дзін! — кожны раз званок у дзъверы съпявае маё імя. Хто б ні прыходзіў, чаго б ні хацеў, яго апярэджвае званок, які съпявае маё імя. На гэты раз за дзъвярыма — паштальён Косьця. Гэта, вядома, мой брат, але апошнім часам ён усё ж больш паштальён. З квадратнай кайстры праз плячу (*с толстой сумкой на ремне ест чужую колбасу* — нешта з саўковай маладосьці нашай маткі) Касьцян дастае карысную карэспандэнцыю: бюлетэн Сьведкаў Яговы, часопіс “Маладосць” для Федзькавай цёткі, якая імкненца пратрымаць сваю старасыць у страху як мага даўжэй, тры лісты па маёй аб’яве ў падлеткавай газеце (*падару 20 рэчэптаў здаровых эканамічных вылетаў у абмен на новыя цволі* — старыя цётчыны цволі я працапіла цыгарэтай уначы), бясплатнае выданыне з бясплатнай тэлепраграмай, рэклама новых падпаскаў з адным экземплярам на спробу (цікава, а як дайно ў цёткі менапаўза?) і... ну і ліст ад Лапы.

Нічога страшнага. Рана ці позна, усе вывучаюцца пісаць лісты. Спачатку гэта здаецца неймаверна цяжкай, доўгай справай: пішаш “кахаю”, раздумваешся, закалякваеш “кахаю”, праліваеш каву, перапісваеш нанова, малоеш вясёлья тварыкі і котак на падваконьнях, адумваешся і закалякваеш, пішаш “без цябе сёньняшня пачуцьці былі б толькі ўрыўкамі ўчораших”, успамінаеш, што гэта чужбы слова, закалякваеш, расстройваешся, размазваеш слова кроплямі сылёз, перапісваеш нанова, пішаш зялёной асадкай, перадумваеш, перапісваеш шэрым алоўкам ці выводзіш на прынтары літовым колерам, перачытваеш, глядзіш у вакно, п’еш неразбаўлены малінавы сірап, ікаеш, засоўваеш халодны нос у батарэю, тупіш. Закалякваеш УСЁ.

Лапа мусіў *такое* перажыць, вось дзіва.

А на вуліцы зноў сънег-сънег і новая зіма, чысьцен'кая і данавагодняя, яшчэ ў слабым прадчуваньні слаты і гадзюшніку. Я сяджу на вакне, не распакаваны ліст — перада мной. Суседскі Стасік у май вакне радуецца сънегу, бурыць чужых сънегавікоў і поўзае на санках, недарэчна перабіраючы нагамі па сънезе. У Стасіка сівенькая шапка з малінавым бумбонам і шчырая дзіцячая ўсьмешка. Стасіку 42, ён аўтыст.

Пад вакном прабягае Лаліта з нашага УПК. Усе клічуць яе Лоло, хаця яна Наташа, і я б добра яе па мордзе аддубасіла, гэтак яна мне не падабаецца. Я ўпэўненая, што яна б таксама ня супраць запусыць кішчоры мне ў галаву, толькі за валасы цягацца — гэта для пісклявых істэрычак. Я б кулакамі куды хутчэй управілася і слушней. Урэшце рэшт, хто тут сярод нас пацанка?

Ліст ляжыць на падваконьні, і нікуды не зьнікае. Ён не цячэ срэбнай водой пад батарэю, яго не скрадаюць гнеўныя гобліны, ён не гарыць у адскім полымі, яго не зъядаюць зажыві.

На вуліцы белая раскоша, халодная казка і каралеўства нізкіх тэмператураў. Аднекуль здалёк хор съпявае калядны гімн напою кока-кола, дзьве постаці шпацыруюць па даху суседніх хрушчоўкі, можа быць, мы станем съведкамі парнага суіцыду ў съвятую ноч. Генадзеўна з трэцяга пад'езду цягне вялікую елку ў сваю цесную хату. На Каляды да яе прыедуць дзеци і ўнуکі. Дзеци будуць разводзіць салаты маянэзам і

заводзіць палітычныя дыскусіі, унукі будуць гладзіць ката Фелікса супраць поўсыці і торгаць Генадзеўну за фіялетавыя валасы.

Мы з цёткай ня ставім елку. Нам хопіць пляшкі сухога чырвонага віна і маленъкіх съняжынак, якія я вырэзываю, аблізываю і клею на вакно. Малюсенькіх съняжынак, дробненькіх і вытанчаных, я вырэзываю кожны ўзор, кожную дзірачку і палосачку тоненъкімі манікюрнымі нажніцамі і мацую да вакна. За якім цэлы горад чакае вечару, каб высмактаць з гэтага вечару ўсе сокі, наесціся па горла дванаццаці страваў і ілюзій пра абавязковыя зьмены да лепшага. Вясёльых усім съвятаў. Новага ўсім жыцця. Усё вакно ў ахайненькіх съмешных съняжынках. Зробленых з маіх эмоцый, з каханья і страху, з болю і жарсыці.

Выразаных з Лапавага ліста.

XII.2005.

